

Januari 2022

Svenska industrikommuner vill stärka landets innovationsarbete

Nätverket Svenska industrikommuner består av 25 kommuner från Kiruna i norr till Burlöv i söder. Som organisation är vi unik i landet. Svenska industrikommuner medverkar i utvecklingen av nya samarbetsmönster mellan den lokala industrin och det närmast liggande samhällets förutsättningar.

Vi i kommunerna kan vidta en mängd åtgärder för att bli en bättre samarbetspartner till det lokala näringslivet och därmed spetsa förutsättningarna för en stärkt innovationsposition¹:

Återindustrialisering. På bara ett par decennier har begreppet återindustrialisering lanserats. Vi kan idag se hur företagsledningar uttrycker oro över kostnadsfördyringar och osäkerhet kring de bräckliga logistikkedjorna. Det är inte bara Synsam, med sin etablering av 200 nya jobb i Östersund, som lämnar Asien. Kalkyler pekar på nya möjligheter att ta hem kunskapsintensiva företag till Sverige och Norden. Rätt utnyttjat har vi industriella fördelar: vi rankas högt på många innovationsindex och vi måste lära oss själva att internationellt förvalta denna konkurrensfördel.

Testbäddar. Att få till stånd testbäddar skapar nya innovativa möjligheter i våra kommuner. Genom nära kontakter med det lokala näringslivet kan kommunerna identifiera områden där testbäddar blir en bra metod för utveckling av nya tjänster och produkter. Vi avser därför att identifiera verksamheter i några kommuner där vi vill utveckla samverkansmetoder för att implementera testbäddar.

Kund-och serviceinriktning. Det finns förändringspotentialer hos våra kommuner när det gäller att förstå det lokala näringslivets behov. Vägen dit är att utveckla samverkansformerna mellan politik/förvaltning och våra lokala företag.

¹ Denna text kommer presenteras på den nationella Industridagen den 24 januari 2022.

Givet bibehållen rättssäkerhet, är det viktigt att vi i kommunerna uppfattas som mer kund- och serviceinriktade. Vi bör självkritiskt titta på möjligheten till administrativa förenklingar. Men attitydfrågan är också viktig. Ett bejakande av innovativa tankar är eftersträvansvärt.

Innovationsupphandlingar. Upphandlingsmyndigheten pekar på att det finns en stor innovationspotential genom att kommunerna utvecklar sin beställarkompetens. Som beställare av nya varor och tjänster kan kommunerna påskynda innovationsprocessen. Det gäller att lyssna in behoven i den egna organisationen och parallellt se hur marknaden utvecklas. I stället för att köpa exakt det som finns för dagen kan ett antal väl preciserade funktioner ligga till grund för det som ska beställas. Med de årliga 700 – 800 miljarderna i upphandlingspotten från kommunerna kan mer innovationsinriktade upphandlingar få en stor potential för innovationer.

Regional samverkan inför upphandlingar är ett sätt att bättre axla innovationstemat i upphandlingarna. Denna regionala dialog innefattar också närkontakt med företagens egna innovationsstrategier.

Innovationsfonder. Inrättandet av lokala och regionala innovationsfonder kan bli ett ytterligare sätt att förbättra förutsättningarna för små företag att attrahera riskkapital. Det finns idag mycket olika lokala villkor för ett mindre företag att hitta såddkapital. De nationella institutioner som arbetar med detta har inte tillräcklig kunskap eller resurser för att tillgodose dessa olika villkor. Därför kommer vi aktivt att arbeta med frågan om lokala innovationsfonder. De målgrupper vi riktar oss mot är bl a stiftelser, lokala banker och mecenater.

Lokalanpassade industriutbildningar. Kommunerna har under några decennier satsat på egna utbildningscampus. Här finns god kontakt med de "egna" företagen. Man vet var flaskhalsarna finns och man känner när nyinvesteringar är på gång. Det är viktigt att värna om denna lokala kunskap om var behoven finns. Lokalt och regionalt kan insatserna på Yrkehögskolan spela stor roll. I takt med att specialiseringen växer inom industrin stärks också kraven på specialanpassning lokalt av utbildningsprogram. Det är viktigt att detta lokala/regionala fokus skärps.

Det är också väsentligt att signalerna om "världens bästa omställningsstudiestödsreform" förverkligas.

Kritisk massa. I våra kommuner finns det lokalt verksamma företag som har likartade eller kompletterande verksamheter. När vi i kommunerna försöker stödja våra företag finns det idag en ofta underutnyttjad potential i att samordna insatser över kommungränserna för att lösa problem som bristen på kompetens. Kommuner med likartade behov kan bygga kritisk massa genom att man stöttar varandra genom att skräddarsy exempelvis industriella utbildningsprogram.

Talanger. Innovation och talanger hör ihop. Sökandet efter talanger är ofta en utmaning i både stora och små industriella kluster. Det är inte bara i Norr- och Västerbotten som sökandet pågår.

Framgång för rekryteringen av talanger beror på den samlade attraktionen för kommunen. Här är sambandet stort mellan framgång och tillgång på ett grundläggande skolväsende med gott rykte i kombination med mångfacetterade boendeutbud. Även här kan kommunerna ha en mer öppen attityd till utvecklingen av utbildnings- och kulturutbudet liksom sin exponering mot fastighets- och byggföretag.

För en enskild kommun är det svårt att ensam attrahera utländska talanger. Sverige skulle behöva en samlad myndighet som kan bistå i talangrekryteringen. Förebilder för sådan samverkan finns på många håll utomlands.

Etableringar. Förhoppningen att attrahera en stor etablering av exempelvis en ny batterifabrik, ett nytt stålverk eller datacenter står högt på dagordningen för många kommuner. Men för att lyckas krävs gediget förarbete av de intresserade kommunerna. Svenska Industri kommunerna påbörjar nu ett arbete med att systematisera erfarenheterna av både framgångsrika och misslyckade etableringsprocesser. Med den kunskapen kan vi dra slutsatser om hur kommunerna kan arbeta med både hårda kriterier som mark- och energitillgång, och mjuka kriterier som bemötande och kommunal organisation. Med denna kunskap kan förmågan att arbeta professionellt med etableringsfrågor bli bättre.

Redan befintliga företag. Det är viktigt att inte bara fokusera på etableringen av nya företag i kommunerna. De redan befintliga företagens möjligheter att vara lönsamma och kunna växa spelar en avgörande roll för kommunernas utveckling. Därför måste vi lägga mycket omsorg på att tillgodose deras behov.

Omställningsarbete. Idag ser vi hur industrin i många fall går före samhällena i sitt klimatsmarta omställningsarbete. I andra fall arbetar kommuner med ambitiösa

hållbara samhällsinvesteringar. Om det ska bli någon styrka i omställningsarbetet måste kommuner och lokalt näringsliv samordna sina satsningar. När en industri växer i en kommun skapar det efterfrågan på samhälleliga välfärdslösningar som kompetensförsörjning, stadsplanering och infrastruktur. Om utvecklingen i kommunerna ska bli ekonomiskt, miljömässigt hållbar, krävs samverkan mellan politik och lokalt näringsliv. Detta står högt upp på vår kommunala prioriteringslista.

Näringslivskontoren. I många decennier har det funnits näringslivskontor i de flesta industrikommuner. För 40 år sedan låg fokus på interna servicekontakter med befintligt näringsliv. Under de två senaste decennierna har fokus flyttats till mer av proaktiva insatser som kretsar kring nyetableringar, kapitalförsörjning, start-up, innovationer, klusterbyggande, hållbara investeringar och nu också till talangjakt. Kommunens strategiska utvecklingsarbete finner idag också ofta sina vägar till näringslivskontoren.

Industrikommunernas näringslivsenheter är viktiga lokala filter i innovationsprocessen. Här finns markkontakten och den nödvändiga personkännedomen. Ofta finns också en förmåga och brinnande känsla för service. Kort sagt det finns ett personligt ansvar, som ofta visar sig ha avgörande betydelse för innovationsprojektens framgång.

Sammanfattningsvis: Den tekniska utvecklingen inom industrin öppnar allt tydligare för lokala specialiseringar. Därmed ökar också de lokala möjligheterna att skraddarsy lokala lösningar. Vi ser hur denna marknadssituation också öppnar sig för mer av kommunalt engagemang i innovationsprocessen. Nätverket Svenska industrikommuner är berett att axla denna innovationsutmaning.

Svenska industrikommuner, arbetsutskottet, januari 2022

Catharina Fredriksson, kommunstyrelsens ordförande, Oxelösund

Jan Bohman, kommunstyrelsens ordförande, Borlänge

Andreas Erlandsson, kommunstyrelsens ordförande, Oskarshamn

Carina Sammeli, kommunstyrelsens ordförande, Luleå

Anton Sjödel, kommunalråd, Gislaved